

DE NATUURWONDEREN VAN INDONESIË

Tekst en foto's: Els Van Den Borre en Bruno Van Saen

Azuurblauwe zeeën, parelwitte zandstranden, een overvloed aan uitzonderlijke diersoorten en ongerepte natuur. De biodiversiteit van Indonesië staat op nummer 2 qua meest gevarieerd ter wereld. We gaan eilandhoppen met onderwaterfotografen Els Van Den Borre en Bruno Van Saen, die ons hun favoriete diertjes, duikplekken, resorts en liveboards tonen!

Met iets meer dan 17.000 eilanden is Indonesië de grootste eilandenstaat ter wereld.

Een aantal van deze eilanden komt regelmatig voor in top 10 lijsten van 'Beste duiklocaties ter wereld', 'Beste macroduiken', 'Mooiste bestemmingen', en ga zo door. Maar probeer het thuisfront – na herhaaldelijke berichten over aardbevingen en tsunami's – maar weer eens te overtuigen dat we verzet zijn op de Indonesische archipel en er graag weer naar teruggaan...

LAND VAN VULKANEN

De volledige Indonesische archipel maakt deel uit van de zogenaamde Ring of Fire ofwel de Pacifische Ring van Vuur. Dit ringvormige gebied rondom de Grote Oceaan bestaat uit een keten van vulkanen. In Indonesië alleen al bevinden zich meer dan 400 vulkanen, waarvan er ruim 120 nog steeds actief zijn. De meest bekende slapende vulkaan van Indonesië, Gunung Agung op Bali, werd in november 2017 opnieuw actief. Vulkanen domineren niet alleen het landschap van Indonesië, ze beïnvloeden ook het weer. Op Bali worden de wolken vanuit het westen tegengehouden door de piek van Mount Agung. Dit maakt de westkant van Bali weelderig en groen, terwijl het oosten voornamelijk droog en dor blijft. De vulkanen van de Ring of Fire zorgen voor 90% van alle geologische activiteit op aarde. Dat wil zeggen: veelvuldige vulkaanuitbarstingen, aardbevingen en zeebevingen met soms

catastrofale vloedgolven of tsunami's tot gevolg. En toch weerhouden deze natuurrampen ons er niet van om onze zoveelste reis naar Indonesië te boeken. *«Zijn jullie gek? Er is pas nog een vulkaanuitbarsting geweest in Indonesië!»* Omdat de grond enorm vulkanisch is, is de bodem bijzonder vruchtbaar. Indonesië ligt midden op de evenaar. Mede dankzij de vulkanische bodems, de hoge temperaturen en de overvloedige hoeveelheid neerslag ontplooit zich in Indonesië een ongelooflijke en unieke verscheidenheid aan natuurgebieden. Tevens zijn de iets meer dan 17.000 eilanden allemaal gelegen in de Koraaldriehoek.

MEESTE KORAALSOORTEN

De Koraaldriehoek valt onder de landen Indonesië, Maleisië, Papoea-Nieuw-Guinea, Filipijnen, Salomonseilanden en Oost-Timor. Dit gebied ligt tussen de Stille en de Indische Oceaan en bevat meer dan 75% van alle koraalsoorten op aarde. Met meer dan 3.000 soorten vissen, reusachtige walvisachtigen en een grote diversiteit aan ander zeeleven – zoals garnalen en krabbetjes – zijn de duiken enorm gevarieerd en op zijn minst spectaculair te noemen. Alle indrukwekkende duiken bij drop-offs (steile wanden), slope-duiken (oever-duiken waarbij je langzaam de diepte ingaat) en de drift dives (stromingsduiken waarbij het rif aan je neus voorbij vliegt) worden één voor één gekenmerkt en omringd

door koraalriffen. Maar let op, ook de stromingen in Indonesië kunnen verraderlijk gevaarlijk zijn.

INDONESIAN THROUGHFLOW

Enorme hoeveelheden water verplaatsen zich van de Stille Oceaan via de Indonesische eilandengroep naar de Indische Oceaan. Deze doorstroom van water tussen de verschillende eilandjes brengt enorme stromingen met zich mee. Een fenomeen dat we kennen onder de noemer *Indonesian Throughflow* of ITF. De Indonesische wateren werken eigenlijk als een soort opslagplaats, waar het warme water van de Stille Oceaan wordt gemengd met het koude water van de Indische Oceaan. Daarbij staan de tropen bekend om hun korte intense regenbuien. De circulatie en transport van zoet en zout water binnen de Indonesische zeeën worden grotendeels bepaald door de moessonregens. Tijdens de moessonovergangen vermindert de ITF-stroming, maar het zijn nu eenmaal de sterke stromingen die zorgen voor veel actie van de grootste dieren in onze oceanen. De combinatie van deze ITF, de warme vulkanische bodems en de onophoudelijke zonneschijn zorgen voor een enorme aanvoer van plankton. Het is dan ook mede dankzij deze verschijnselen dat de voedselrijke zeeën van Indonesië rijk en verscheiden zijn qua biodiversiteit. En daarom zijn we nu zo verliefd op dit gebied. Wij laten jullie graag kennismaken met enkele van de mooiste natuurgebieden ter wereld!

SULAWESI

Lembeh en Bunaken

Het kleine eilandje Lembeh ligt ten noordoosten van Sulawesi, op ongeveer twee uur rijden van Manado (de hoofdstad van Noord-Sulawesi). Aanvankelijk waren het de prachtige koraalriffen van het Bunaken Nationaal Park die Sulawesi op de kaart zetten. De eilanden Bunaken en Siladen, gelegen aan de noordpunt van Sulawesi, zijn omringd met bossen van harde en zachte koralen, waar buitengewoon goed zicht is - tot wel 40 meter! Dit zijn broedplaatsen voor schildpadden, haaien en andere

roofdieren. Lembeh, iets verderop, werd pas wereldberoemd in 2008 door het muckduiken. Sindsdien wordt de Straat van Lembeh gezien als de macro- en critterduikhoofdstad van de wereld. De duikplaatsen liggen er dicht bij elkaar en zijn te bereiken binnen 10 tot 30 minuten varen. Een bijzonder kenmerk is dat de zeebodem bedekt is met zwart zand. Lembeh is dus vooral gericht op de liefhebbers van macro- en muckduiken. 'Muck' staat voor rommel. Maar tussen de vaargeul van de haven Bitung

en het kleine eilandje Lembeh hebben veel onderwatersoorten zich aangepast om zoveel mogelijk onopgemerkt te blijven. Harige hengelaarsvissen, spookfluitvissen, blauwgeringde octopussen, harlekijn- en colemongarnalen... bijna alle onderwatercritters zijn hier te vinden. Onze tweede plaats (na Anilao, op de Filipijnen) als het gaat om de beste critterduiken ter wereld. Het weer op en rond het eiland wordt er bepaald door de twee seizoenen: de noordwestmoesson

van december tot maart, en de zuidoostmoesson van juni tot oktober. De periodes daartussen noemt men overgangperiodes. De noordwestmoesson brengt vaak iets meer regen en wind mee dan de zuidoostmoesson. Maar dankzij de gunstige ligging van Lembeh zijn wind en regenval er beperkt en kun je het hele jaar door prima duiken. De sterke stromingen die er soms staan, vermijd je door in beschutte baaien of inhammen te duiken, die er volop te vinden zijn.

INFO

FAVORIETE DIJKSTEEKEN

Nudie Falls, Nudie Retreat, Police Pier, Bianca, TK3

FAVORIET ONDERWATERLEVEN

Rhinopias, harige hengelaarsvis, Lembeh zeedraakje

BEZIENSWAARDIGHEDEN

haven van Bitung

FAVORIETE DIERTJE BOVEN WATER

Tarsius-aapje

BESTE REISPERIODE

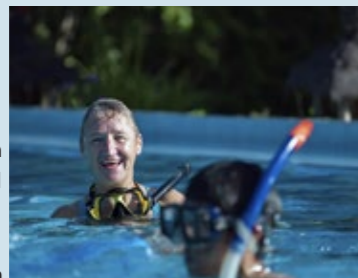
hele jaar door

THALASSA MANADO

«Ik werk graag hard, maar haal veel uit lesgeven»

Zeg je Thalassa, dan zeg je Simone Gerritsen. Op zowel Manado als Lembeh heeft de Amsterdamse schitterende duikresorts.

Wanneer begon je met duiken? Ik heb mijn duikbrevet gehaald in 1978 (hele andere tijden!) en in 1986 begon ik mijn eerste duikwinkel en -school genaamd Thalassa. In 1996 vertrok ik naar Indonesië en nam de naam Thalassa mee.

alsof ik langs de Grand Canyon zweefde. Niet echt een 'encounter', maar simpelweg een onvergetelijk moment in de zee.

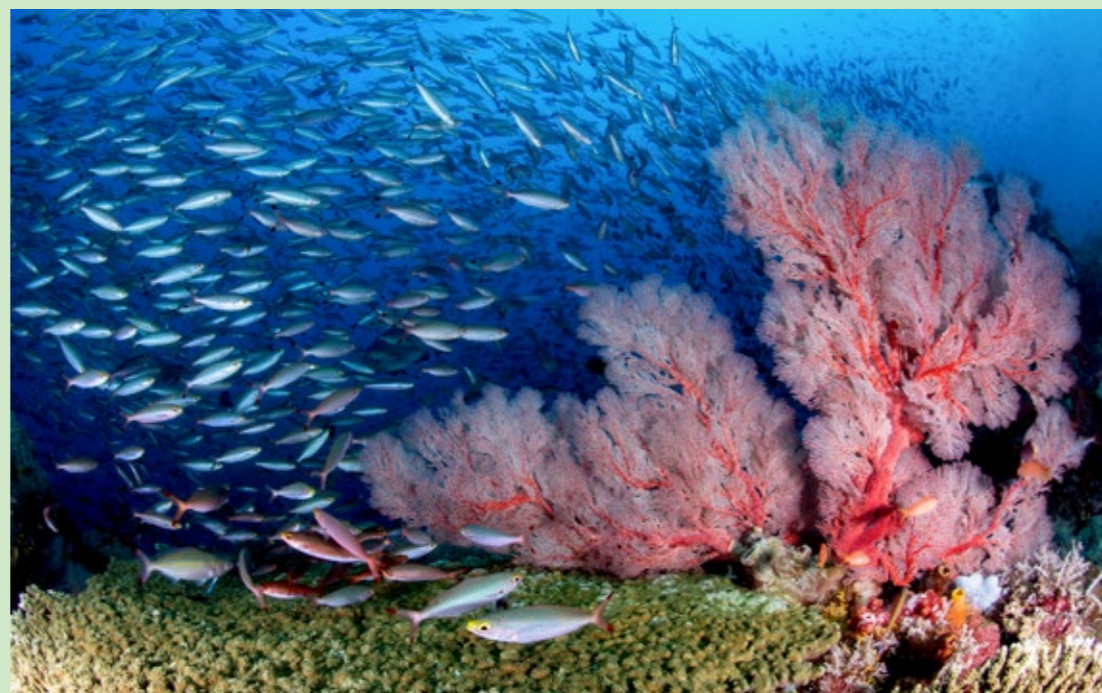
Droombaan of hard werken? Beide, daar kan ik kort over zijn. Ik

werk graag hard, maar ik haal veel energie uit het lesgeven.

Wat maakt Manado anders dan andere duikplekken in Indonesië? Stel, je komt aan op Bali: *Hello mister, would you like massage? Do you need taxi? Gamelan show? Good price!* Daar word je toch helemaal kriegel van! Omdat toerisme hier nog steeds niet zo ontwikkeld is als andere plekken in Indonesië, behandelen de mensen je met een soort respect en aanstekelijke vrolijkheid, waardoor je niet het idee krijgt in een soort toerismefabriek te zitten.

Wat mis je van Nederland? Mijn kinderen en kleinkinderen. De kleintjes groeien zo snel, maar gelukkig is een videochat zó gemaakt. Oh, en kaas! Dat heb je hier niet...

Meer info: www.thalassamanado.com
Lees het gehele interview op duiken.nl

«Ik begon sneller te ademen toen de potvis zijn bek opende: size really matters!»

Roel de Jong uit Lisse woont sinds 1995 op Manado en startte daar zijn eigen duikresort LumbaLumba Diving.

Hoe kwam je zo op Manado terecht? In 1992 begonnen we op de Malediven als duikinstructeurs. We reisden door naar Sri Lanka, maar eindigden uiteindelijk op Manado waar we ons eigen duikcentrum in 1995

openden in een bestaand resort. Na 5 jaar bleek dat we er ons totaal niet mee in balans voelden. We besloten toen alles zelf te gaan doen. We kochten een stuk jungle aan zee, maar er was verder nog helemaal niets. Alle infrastructuur van water en stroom, tot toegangswegen en haven, moest gedaan worden voordat we überhaupt aan iets konden denken wat op een resort leek. Dat werd Lumbalumba Diving.

Ons resort is uniek omdat... we klein zijn en klein zijn gebleven. Dat garandeert dat er een persoonlijke en gemoedelijke sfeer heerst met veel aandacht voor de gasten. We hebben in totaal maar negen kamers. Het resort zelf is 2.5 hectare groot en het meeste prachtige is de botanische tuin waar je uren in kunt rondlopen. Omdat we op een heuvel liggen, hebben we ook een van de beste uitzichten over de zee. Verder maakt een prachtig zwembad en excellente keuken het af.

Wat is de meest mooie encounter die je gehad hebt? Dat is zonder twijfel een duik met een potvis. We zien ze wel vaker maar het is toch altijd heel speciaal. Het

water was kristalhelder en de zee vlak als een spiegel. Heel langzaam begon de potvis te bewegen. Ik ben er tot een halve meter bij gekomen, tot vlak voor z'n oog. Ik kreeg geen knipoo, maar toen hij zijn enorme bek een beetje

opendeed, begon ik wel wat sneller te ademen. Size really matters!

Mijn favoriete duikstek is... Lekuan 1 en 2, het meest populair vanwege de vele schildpadden. Schildpadden zijn nooit zeldzaam geweest bij ons, maar de laatste jaren zijn er echt steeds meer gekomen; enorm groot en absoluut niet schuw.

Wat voor type duiken bieden jullie aan? Rond Bunaken is het over het algemeen steile wandduiken met veel koraal en veel en grote vissen. Maar we hebben ook hele goede muck- en macrosites, vergelijkbaar met Lembeh. Ook is er een huisrif voor kantduiken, er is een prachtig wrak in de buurt en dan organiseren we natuurlijk ook nachtduiken. Verder zijn zo goed als alle duikstekken ook uitstekend geschikt voor snorkelen.

Mis je Nederland? Een zoute haring happen aan de kar op een beetje kille dag, of de mogelijkheid even naar het theater te gaan. Dat zijn wel dingen waar we af en toe met weemoed aan terugdenken!

Meer info: www.lumbalumbadiving.com
Lees het gehele interview met Roel op duiken.nl

BASTIANOS DIVE RESORT

«De dag dat ik mijn eerste Lembeh sea dragon zag, zal ik nooit meer vergeten!»

Thomas Aeschbacher verruilde Zwitserland voor Noord-Sulawesi en hoewel hij de bergen van zijn thuisland mist, vindt hij niets mooier dan duiken bij Lembeh, Bunaken en Bangka.

Waar kom je oorspronkelijk vandaan?

Ik ben een Zwitser en ik werk nu zeven jaar met Bastianos Dive Resort samen.

Sinds wanneer bestaat Bastianos Dive Resort? Bastianos is een van de pioniers in Manado en bestaat al 28 jaar. Het begon allemaal op Bunaken, toen duikers de regio ontdekten. In 2006 openden we het resort in Lembeh Strait en sinds oktober 2018 hebben we ons nieuwste resort op Bangka.

Wat maakt jullie uniek? We hebben drie resorts op drie verschillende eilanden en je kunt ze allemaal bezoeken. We noemen dit de *Golden Triangle Island Escape Tour*.

Kun je ons wat meer vertellen over de accommodaties? We hebben verschillende type kamers, van superior tot budget. Bij alle resorts is een zwembad en een spa aanwezig.

Mijn favoriete duikstek is... in Bunaken is dat absoluut Likuan Wall met zijn schildpadden! In Lembeh de typerende zwartzandlocaties TK 1, 2 en 3. En in Bangka is Sahaun werkelijk schitterend.

Wat voor soort duiken bieden jullie aan? Muurduiken in Bunaken, macroduiken in Lembeh en een mix van koraal- en macroduiken in Bangka.

Mijn mooiste encounter was... de dag dat ik mijn eerste Lembeh sea dragon zag. Wat een bijzonder diertje is dat!

Droombaan of hard werken? Duikresorts managen en promoten is een zware baan, maar tegelijk een droombaan. Het is een fantastische plek om te wonen.

Wat mis je van je thuisland? De bergen. Daar kunnen de vulkanen echt niet tegenop. Toch ben ik wel veel liever hier!

Meer info: www.bastianos.com

BUNAKEN OASIS DIVE RESORT AND SPA

«We zijn het eerste echte luxe resort op Bunaken Island»

Simon en Elaine Wallace komen beiden uit Engeland en wonen sinds 2016 op Bunaken Island. Zij zijn de eigenaren van het luxe resort Bunaken Oasis Dive Resort and Spa.

Ons resort is uniek omdat... we het eerste echte luxe resort op Bunaken Island zijn. Schitterende uitzichten, een 5-sterren restaurant, zwembad met waterval en geweldige service... Ook zijn we het eerste resort dat watersystemen gebruikt met UV-water treatment. Dit houdt in dat we ons eigen water produceren – voor onder meer de douches en het zwembad. Maar het meest trots zijn we op de Oasis Foundation; we zijn de enige en grootste werkgever op Bunaken Island.

Hoe zien jullie accommodaties eruit? Al onze cottages zijn gebouwd op de heuvel en hebben magnifiek uitzicht vanaf het sea view balkon. Airco, badkamer, koelkastje, tablet, wifi en adapters zijn onder meer aanwezig. Ook zijn er twee family cottages.

Onze favoriete duikstek is... dat is een lastige vraag! We hebben meer dan 90 duikstekken binnen bereik. Mijn favoriete wandduik is Pangalingan bij Manado Tua. Soms staat er sterke stroming, maar je hebt daar wel kans op pelagische dieren.

Wat voor soort duiken bieden jullie aan? Bunaken staat bekend om de uitbundige koralen, maar we bieden ook fantastische muck-, zwart zand, rif- en critterduiken aan. Barracuda Point bezoeken we regelmatig, waar een grote school barracuda's en jacks te vinden is. Wil je mandarijnvisen zien? Dat kan tijdens een nachtduik bij onze steiger!

Techduikers hoeven zich bij jullie niet te vervelen. We bieden PADI- en TDI-cursussen aan en hebben alles wat de techduiker nodig heeft: van trimix tot CCR.

Mijn mooiste encounter was... de ontmoeting met potvissen afgelopen jaar. Ze verbleven enkele dagen in de regio en al onze gasten hebben ze gezien

Droombaan of hard werken? Simon en ik bouwden en beheren het resort, maar we hebben professionals in dienst die alles kunnen. We zijn hier vier tot vijf maanden per jaar, de rest zijn we in Engeland. Het is hard werken maar heel erg lonend.

Meer info: www.bunakenoasis.com

BALI en omliggende eilanden

Ten oosten van Java en ten westen van Lombok ligt, ongeveer centraal gelegen in Indonesië, het waarschijnlijk bekendste en meest toeristische eiland Bali. Je vindt er prachtige rijstvelden, tempels en de vulkaan Gunung Agung, die met een hoogte van 3.142 meter het landschap domineert. De bewoners zijn er uiterst vriendelijk en enorm gelovig. Het wordt dan ook het 'land van de goden' genoemd. Tijdens het regenseizoen worden de duikplaatsen vaak overspoeld met regenwater. Het zicht onder water is dus op zijn best in het droge seizoen. Bali is geschikt voor ieder type duiker, van beginner tot zeer ervaren duiker en van beginnende fotografen tot wedstrijd fotografen. Van mooie walldives, wrakduiken tot muckduiken. Het USAT Liberty wrak in de Tulamben regio, staat tevens ook in de top 10 van beste wrakduiken. Voor elk wat wils dus en daarbij zijn de stromingen er immers veel minder dan ergens anders in Indonesië. Het eiland is daarom bijzonder geschikt voor onderwaterfotografen en kent een geweldige variatie tussen klein en groot

leven. Op ongeveer 30 minuten varen vanuit de haven van Sanur op Bali, liggen de eilanden Nusa Penida, Nusa Lembongan en Nusa Ceningan. Dagelijks zijn er boottrips vanuit Bali naar deze kleine eilandjes om te gaan duiken en/of snorkelen. Wij raden een kort verblijf (van 3 à 4 nachten) aan op Lembongan waarbij je optimaal van deze eilandjes kan genieten. De hoogpunten van deze eilanden zijn... de hoge punten! Spectaculaire kliffen steken

wel honderd meter boven de zeespiegel uit. De zonsondergangen zijn dan ook adembenemend mooi. Van augustus tot oktober reizen elk jaar honderden duikers af naar de duikplaats Crystal Bay, de juiste plek om de maanvis of Mola mola te zien. Op de duikplaatsen Manta Bay en Manta Point maak je op ondiepe poetsstations (ongeveer 10 tot 15 meter diep) onvergetelijke duiken met grote manta's. Toch is het wel opletten geblazen bij deze eilandjes; ze zijn enorm gevoelig voor grote deining en zeer sterke stromingen. De stromingen kunnen à-la-minute veranderen. Een zeer ervaren duikcentrum is dus absoluut noodzakelijk.

INFO

FAVORIETE DUIKSTEKKEN

Seraya Secret, Noisy, USAT Liberty, Crystal Bay en Manta Point

FAVORIET ONDERWATERLEVEN

Mola mola, manta, bultkoppapegaai

BEZIENSWAARDIGHEDEN

rijstvelden van Ubud, tempels Ulun Danu, Tanah Lot, waterval

FAVORIET DIERTJE BOVEN WATER

makaak

BESTE REISPERIODE

juni tot en met september

JOE'S GONE DIVING

Nederlandse duikschool op Bali: Joe's Gone Diving

Joe's Gone Diving is een Nederlandse duikschool in Sanur op Bali die wordt gerund door de Nederlanders Jan en Mirjam. Wij organiseren dagelijks duiktrips vanuit het zuiden van Bali naar diverse duikstekken. De meest bekende zijn het Liberty Wreck bij Tulamben en Manta Point bij Nusa Penida. Maar we gaan ook naar Padang Bay, Amed, Candidasa en Nusa Lembongan. Daarnaast kun je bij ons terecht voor duiksafari's rondom het eiland. Als PADI 5* IDC duikcentrum bieden we alle PADI-duikcursussen tot aan duikinstrucentur. Voor PADI Divemaster cursussen kun je kiezen uit programma's van twee weken en een maand. En iedere maand kun je met je PADI IDC bij ons starten. Bij

Joe willen we graag dat je het optimale uit dit uitzonderlijke duikgebied haalt. En natuurlijk een ontspannen en plezierige tijd hebt. Hoe? We duiken altijd in kleine groepen met ervaren duikgidsen en duikinstrucenturs en hebben uitstekende faciliteiten. Zo hebben we een nitrox beschikbaar en hebben we een zwembad en leslokalen voor onze duikcursussen.

Al ons personeel is meertalig en spreekt uitstekend Engels. Ook voor Nederlandstalige cursussen kun je bij ons terecht. We hechten veel waarde aan het beschermen van riffen en verantwoord duiken, en zijn een Shark Guardian Dive Center.

Meer info: www.joesgonediving.com

KOMODO National Park

Sinds 1991 staat het Komodo National Park op de werelderfgoedlijst van de UNESCO. Het park bestaat uit de drie grotere eilanden Komodo, Padar en Rinca, samen met nog 26 kleinere eilandjes. Het eiland Komodo is vooral gekend door de Komodovaraan, 's werelds grootste hagedis. Volwassen exemplaren worden wel tot 3 meter lang, wegen ongeveer 125 kg en halen snelheden van bijna 20 km/u. Een beet van de Komodovaraan brengt zijn prooi in een soort shocktoestand. Eerder werd er aangenomen dat de giftige bacteriën in het speeksel van deze hagedis de dood van zijn slachtoffer zouden veroorzaken. Wees dus gewaarschuwd als je ze van dichtbij wilt bekijken! Toch maar liever een sterke zoomlens meenemen. De eilanden van het Komodo National Park staan bekend om hun rotsachtige

INFO

FAVORIETE DUIKSTEKKEN

Castle Rock, Labuan Bajo, Manta Alley, Lighthouse

FAVORIET ONDERWATERLEVEN

pittoreske dragonet, zeeschildpad, grijze rifhaai

BEZIENSWAARDIGHEDEN

Rinca Island

FAVORIETE DIERTJE BOVEN WATER

Komodovaraan

BESTE REISPERIODE

juni tot oktober

structuren, maar vooral vanwege hun zeer sterke en gevaarlijke stromingen. Opwaartse stromingen die je bijna op het rif smijten en spiraalvormige onderstromingen die je in fracties van seconden meesleuren naar 50 of 60 meter diepte, zijn er dagelijks kost. «Nee mam, deze stromingen vallen echt wel mee. Wij zijn ervaren duikers en bij ons is het steeds ... safety first.» Net zoals op veel andere plaatsen in Indonesië zorgen ook hier de stromingen voor een overvloed aan zeeleven. In de noordelijke gelegen duikplaatsen rond Komodo geniet je van helder warm water. Schildpadden, haaien, adelaarsroggen, en dolfinen houden zich graag op in het noordelijke deel van Komodo. In het zuiden is het water veel frisser met minder goed zicht. Dit leidt dan weer tot meer voedingsstoffen en vergroot de kans op het zien van manta's. Het zuiden is ook ideaal om een aantal rustigere duiken (zo goed als zonder stroming) te maken en op zoek te gaan naar naaktslakken, de pittoreske dragonet (gevlekte mandarijnvis) en vele andere kleine wezentjes. Wil je alles uit je duiken halen, ga dan mee op een liveboard waarbij je zowel de duikplaatsen in het noorden als het zuiden aan doet. Vergeet niet om een extra wetsuit (shorty) mee te nemen!

DRAGON DIVE KOMODO

«Het is onmogelijk om een favoriete duikstek te noemen, er zijn er zoveel!»

De Fransen William en Manu openden twee jaar geleden hun duikcentrum Dragon Dive Komodo. Ze hebben geen moment spijt gehad van hun beslissing om naar Komodo te verhuizen.

Waarom Komodo? Na zes jaar een duikcentrum te hebben gehad op de Gili-eilanden, besloten we om een vestiging te openen op de mooiste plek ter wereld. We hebben gewerkt en gedoken over de hele wereld, en we kunnen eerlijk

zeggen dat Komodo de meest unieke plek is.

Wat maakt jullie liveboards en

duikcentrum speciaal? De kwaliteit van onze boten en de medewerkers. Ook de sfeer, de locatie en onze faciliteiten maken Dragon Dive Komodo tot een topper. We zitten al zo'n tien jaar in de duikindustrie en er zijn weinig plekken waar je zoveel keuze hebt qua accommodatie, opleidingen en liveboards.

Hebben jullie ook accommodatie aan

land? Ons duikcentrum is gevestigd in een resort met acht luxe hotelkamers en vijf gemengde slaapzalen à vier personen per zaal.

Wat is jullie favoriete

duikstek? Het is moeilijk om er eentje te kiezen, er zijn er zoveel! Als je van reuzenroggen houdt, is er Manta Point of Mawan, maar een prachtig rif vind je bij Siaba Besar. Een unieke stromingsduik

maak je bij Batu Bolong en aan de noordkant zie je haaien. Een persoonlijke favoriet is Police Corner, vanwege de waanzinnige topografie.

Welke opleidingen bieden jullie aan? Alle PADI-cursussen en alle soorten duiken, van stromings- tot nachtduiken.

Wat is jullie meest bijzondere ontmoeting met onderwaterleven tot nu toe? Duiken met zeekoeien! Je vindt ze maar op weinig plekken, maar bij Komodo zitten ze.

Droombaan of hard werken? Het is hard werken, maar het is wel op een waanzinnige plek!

Meer info: www.dragondivekomodo.com

MOANA CRUISING

«Opeens zweefden duizenden mobula's boven onze hoofden»

De Duitse Stefan is de manager van Moana Cruising, een liveboard die opereert vanuit Komodo. Hij is laaiend enthousiast over zijn werk en staat altijd klaar voor zijn gasten.

Waarom Komodo? Het is dicht bij Bali en duiken is er fantastisch. Het is de perfecte plek om je dagelijkse routine even achter je te laten. Onder water vind je er alles, van grote tot kleine zeedieren.

Sinds wanneer bestaat Moana Cruising?

Moana is er sinds 2004, ik ben manager vanaf 2014. We vinden de ervaringen die de gasten opdoen het belangrijkste; van het eerste contact tot aan het moment dat

ze op de boot stappen. We zijn een van de weinige liveboards die vanuit Komodo opereren en we varen altijd uit, ook als de boot lang niet vol zit. We nemen maar tien gasten mee en er gaan altijd drie duikprofessionals mee.

Wat voor soort hutten hebben jullie? We hebben vijf hutten - drie met een tweepersoonsbed en twee met aparte bedden. Ze hebben allemaal hun eigen badkamer, airco en voldoende

ruimte om dingen op te bergen.

Wat is je favoriete duikstek en waarom?

Ik ben dol op Tatawa Kecil. Onder water vind je er zo'n beetje alles wat Komodo te bieden heeft, van waanzinnige koralen tot het gangbare mariene leven.

Wat voor soort duiken bieden jullie aan?

In Komodo komt ieder duikniveau aan zijn trekken. Waar je ook interesse in hebt, hier kun je het doen: rifduiken, door kanalen,

langs koraalriffen, tussen rotsen...

Mijn mooiste encounter was... In 2014 gingen we naar Crystal Rock. Tijdens een geweldige duik vroeg in de ochtend hingen we op 30 meter te kijken naar foeragerende haaien. Na een tijdje werd het opeens erg donker. Duizenden mobula's zweefden over en langs ons heen. Het was een waanzinnige show!

Meer info: www.moanacruising.com

iDIVE KOMODO

«Je ziet hier niet alleen veel grote zeedieren, maar ook prachtig macroleven»

Marcia Stephanie en Valen runnen het hoog aangeschreven duikcentrum iDive Komodo en doen dit met hart en ziel.

Marcia, jij komt uit Jakarta; waarom koos je voor Komodo? Ik wilde dichter bij de oceaan wonen. Dan voel ik pas echt dat ik leef.

Wanneer ben je met iDive Komodo

gestart? In januari 2018, we zijn nog klein, maar mijn partner Valen en ik hebben dit duikcentrum uit pure liefde voor de onderwatersport opgezet. We zijn apetrots op iDive Komodo - we staan zelfs in de top 5 duikcentra op Komodo bij TripAdvisor!

Jullie bieden ook dagtrips aan... we zijn gespecialiseerd in dagtrips. We doen elke dag twee of drie duiken, gecombineerd met trektochten waarbij we op zoek gaan naar de komodovaraan. Onze boot vaart uit om 7 uur 's ochtends en is terug rond 16.30 uur. Aan boord krijg je een licht ontbijt en een heerlijke lunch.

Wat voor soort duiken bieden jullie aan?

We doen fun dives voor ervaren duikers, oefenduiken voor mensen zonder brevet en we leiden op tot scubaduiker, met brevettering voor Open Water, Advanced en nitrox.

Wat is je favoriete duikstek? Dat is absoluut Massakar Reef, ook wel Manta Point genoemd. Je vindt hier niet alleen grote zeedieren, maar ook prachtig macroleven.

Wat was je mooiste ontmoeting met onderwaterleven?

Dat was met een vliegende poon en een flounder. De poon was zijn vleugels aan het uitslaan en de flounder besloep hem van achteren. Maar hij schrok zich kapot en ging er snel vandoor toen de poon zijn vleugels volledig uitsloeg. Hij was erg onder de indruk!

Meer info: www.idivekomodoindonesia.com

MOLUKKEN

Baai van Ambon

De Molukken zijn een eilandengroep gelegen in het oosten van Indonesië. Deze archipel staat bekend als de 'provincie van de duizend eilanden'. De Indonesische duiklocatie Ambon, de hoofdstad van de Zuid-Molukken, wordt vaak gecombineerd met de nabijgelegen Banda-eilanden. In de Bandazee ligt de diepste oceaantrog van Indonesië; het is er maar liefst 6.500 meter diep. De belangrijkste eilanden zijn Banda Besar, Banda Neira en Banda Api. Op deze laatste ligt de actieve vulkaan Gunung Api, met een hoogte van 658 meter. En ja hoor, ook hier zijn bijna alle eilanden omringd door prachtige koraalriffen met een grote variatie aan pelagische

dieren: napoleonvissen, roggen, tandbaarzen... De duikplaatsen in de Bandazee hebben een spectaculaire topografie met onderzeese grotjes, die versierd zijn met zachte koralen. Het eiland Ambon ligt in het centrale deel van de Molukken en bestaat uit twee schiereilanden: Letimor en Hitoe. Het duiken in Ambon wordt voornamelijk gedaan in de baai van Ambon, die dan weer op nummer 4 in onze top 10 van beste macroduiken staat. Ambon is de *place to be* om verschillende kleuren Rhinopiasvissen te spotten. De baai barst van gezonde riffen, maar wordt ook gekenmerkt door de hoeveelheid vuil (muck) op sommige duikstekken.

INFO

FAVORIETE DUIKSTEKKEN

The Twilight Zone, Pantai Parigi, Airport Jetty, Rhino Point

FAVORIET ONDERWATERLEVEN

Rhinopias, scholen vleermuisvissen, napoleonvis

BEZIENSWAARDIGHEDEN

Banda Neira

FAVORIET DIERTJE BOVEN WATER

Onze enige uitzondering: De psychedelisch frogfish onder water
BESTE REISPERIODE
oktober tot april

DIVE INTO AMBON

«Op Ambon heb je het idee dat je de enige toerist bent»

De uit Londen afkomstige Kaj Maney reisde samen met zijn vrouw heel de wereld af, maar negen jaar geleden besloten ze om zich te settelen in Indonesië. Hij is eigenaar van duikcentrum Dive Into Ambon.

Hoelang bestaat Dive

Into Ambon? We hebben dit duikcentrum in oktober 2013 geopend. Daarvoor zaten we op Lembeh. Kort nadat we ons hier gevestigd hadden, kwamen we er bij een soort van toeval achter dat

deze plaats ook geweldig is voor rifduiken. Bij ons buitenste rif is kristalhelder water met prachtige koralen en grote vissoorten.

Jullie hebben enkel een duikcentrum?

We zijn een echt duikcentrum, maar we werken samen met een klein hotel vlak in de buurt. Mooi gelegen aan het water. We bieden diverse verblijven, in- of exclusief maaltijd aan, huisjes, studio's of een keurig nette hotelkamer van alle gemakken voorzien.

Hoe zit het met duiken? We organiseren dagtrips met drie duiken per dag vanuit twee locaties. De eerste is vlak voor ons resort waar we een boot hebben liggen. Daarmee maken we de zogenaamde 'helderwaterduiken'. We varen naar het buitenste rif, met de steile wanden, grotten en koralen. De andere boot ligt in Ambon Bay. Zo'n tien minuten met de bus hiervandaan. Met die boot varen we de baai in om daar de muckduiken te maken.

Kleine beestjes in alle soorten en maten. En had ik al gezegd dat er nauwelijks andere duikcentra zijn, dus het is enorm rustig!

Wat maakt Ambon uniek? Enerzijds de kwaliteit en

diversiteit van de duiken die je er kunt maken, gecombineerd met anderzijds het ontbreken van toerisme op het eiland. Ambon is een nauwelijks bezocht gebied, waardoor je het idee hebt dat je er echt de enige 'toerist' bent.

Mijn mooiste encounter ooit... was absoluut een duik die ik maakte op East Point. Mijn duikgids wees mij een zeldzame, totaal doorzichtige murene van zo'n 40 cm aan. Terwijl ik die van alle kanten aan het filmen was, bleef de gids mij maar lastig vallen en mijn aandacht trekken. Toen liet hij mij een werkelijk unieke psychedelisch frogfish zien!

Wat mis je van Engeland? Natuurlijk mis ik mijn familie en mijn vrienden. En omdat ik een echte Engelsman ben, mis ik zeker mijn Marmite (soort broodbeleg) en een lekkere pint Bitter. Wat ik absoluut niet mis is het weer!

Meer info: www.diveintoambon.com

PAPUA DIVING RESORTS

«In de jaren 80 heb ik de regio herontdekt»

Voor avonturier Max Ammer was het 21 jaar geleden gelijk duidelijk dat Raja Ampat een hele bijzondere plek was. Hij was de eerste die een resort ontwikkelde in het gebied.

Jullie waren de eersten in het gebied! De regio heb ik herontdekt begin jaren 80 toen ik op zoek was naar WWII vliegtuigwrakken. In samenwerking met mariene biologen hebben we toen onmiddellijk beseft dat dit een speciale plek was onder

water... het epicentrum van de Koraaldriehoek met de grootste biodiversiteit op aarde. Om deze speciale plek te kunnen beschermen moet je op de eerste plaats de lokale bevolking helpen en ondersteunen en zo zijn we ontstaan. Met meer dan 25 jaar ervaring zijn we de oudste duikoperator in Raja Ampat.

Wat maakt jullie resort zo uniek? Onze +25 jaren ervaring met een Clean Accident Record. We werken bijna uitsluitend met lokale Papuanen die we persoonlijk trainen naar internationale standaarden. We hebben de meeste ervaring en kennis over de regio. Door bij ons te verblijven helpen bezoekers om het gebied te beschermen met de hoop dat het zo lang mogelijk gespaard zal blijven voor volgende generaties duikers.

Wat voor soort accommodatie hebben jullie? Met onze beide resorts proberen we zo min mogelijk de omgeving te belasten in combinatie met een zo persoonlijk mogelijke service te bieden aan onze gasten. Kri Eco Resort heeft basis en superieure kamers in de stijl van de lokale architectuur en levenswijze. De focus ligt op de natuur en het water. Daartegenover met Sorido Bay

een diepduik is. Muckduiken, open water, fluo, black water, cavern...van het kleinste diertje tot enkele van de grootste. Zowel Kri Eco resort als Sorido Bay resort zijn PADI 5* Dive Resorts. Op onze boten aanvaarden we maximum zes duikers met minimum twee gidsen wat ervoor zorgt dat de groepen onder water heel klein zijn: gemiddeld 3/1.

Mijn mooiste encounter was... het zijn er teveel om op te noemen. Maar wanneer je bij Cape Kri op het juiste moment duikt, dan is er een explosie van leven met tientallen grote scholen verschillende vissen bestaande uit honderden en duizenden dieren. Je zit er dan echt middenin.

Droombaan of hard werken? Beide.

Wat maakt Raja Ampat anders dan andere duikplekken in Indonesië? Vergeleken met de rest van Zuid-Oost Azië heeft Raja Ampat nog een gezonde haaienpopulatie die gepaard gaat met gezonde riffen. De variatie en hoeveelheid aan leven van ongewervelden, vissen en zeezoogdieren is ongekend.

Wat mis je aan Nederland? Stroopwafels!

Meer info: papua-diving.com

RAJA AMPAT

Van Sorong tot de baai van Triton

De Raja Ampat archipel bestaat uit meer dan 1.500 eilanden en is voor ons misschien wel de nummer 1 in de top 10 van beste duikbestemmingen ter wereld. De vier grootste eilanden zijn Misool, Salawati, Batanta en Waigeo. De duiken rond deze eilanden, gelegen ten westen van Nieuw-Guinea, staan bekend om hun vaak kristalheldere water en de haaien, mantaroggen, dugongs en enorme scholen vissen. Maar het zijn de spectaculaire ondiepe en kleurrijke koraalriffen die een blijvende indruk achterlaten. Misool, het op een na grootste eiland van de *Four Kings of Raja Ampat*, ligt zo'n 150 km ten zuidwesten van Sorong. Duiken

rond het gebied van Misool kan via een verblijf op het vasteland, maar de beste manier om de Raja Ampat eilanden te bezoeken is volgens ons toch met een liveaboard. Hiermee zie je niet enkel de schitterende natuur van de kleine verschillende eilandjes in de buurt, maar duik je ook op veel meer verschillende locaties die allemaal wel iets anders te bieden hebben. Triton Bay ligt ten zuidoosten van Raja Ampat en is aan een opmars bezig. Prachtige koraalriffen op ongewone beperkte dieptes, schitterende muckduiken, walvishaaien en manta's. Deze baai krijgt stilaan de reputatie vergelijkbaar te zijn met de Raja Ampat eilanden.

INFO

FAVORIETE DUIKSTEKKEN

Boo Window, Yaggelo Channel

FAVORIETE ONDERWATERLEVEN

Wobbegonghaai, 'Santa Claus' pygmeë zeepaardje, diklipvissen

BEZIENSWAARDIGHEDEN

Pianemo Island, Wayag Island

FAVORIET DIERTJE BOVEN WATER

boomkangoeroe

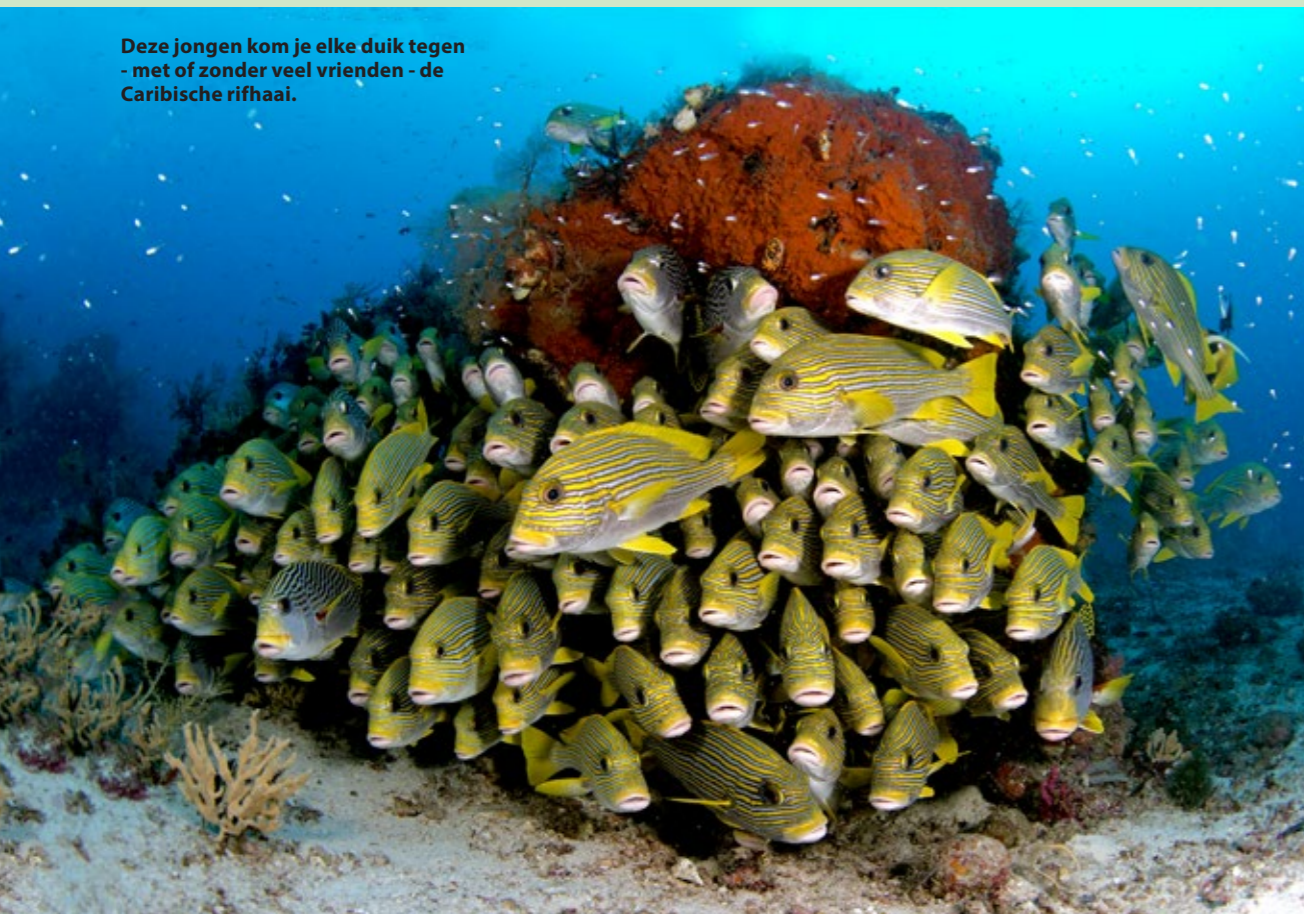
BESTE REISPERIODE

hele jaar door, beste zicht mei t/m september

Deze jongen kom je elke duik tegen - met of zonder veel vrienden - de Caribische rifhaai.

WEST PAPOEA

Baai van Cenderawasih

Zoals zo vele andere plaatsen ter wereld, heeft ook West-Papoea zijn eigen nationale mariene park. Met een oppervlakte van iets meer dan 14.000 vierkante kilometer is de baai van Cenderawasih het grootste beschermde gebied van Indonesië. Meer dan 1.000 vissoorten en ongeveer 500 verschillende soorten koraal kun je er vinden.

Maar de grootste ontdekking die er werd gedaan, was in 2008. Een patrouilleteam van het Cenderawasih National Park vonden enkele lokale vissers samen met door hen zelf in elkaar geknutselde drijvende vissersplatformen, de 'bagans'. Onder de bagans bevonden zich grote netten die dienden als vangnet, maar die ook gebruikt werden als drijvende kweekvijvers. Voor liefhebbers van walvishaaien is de baai van Cenderawasih een unieke stek. Dagelijks komen walvishaaien hier een deel van de buit van de lokale vissers opeisen. Sommige liveboards bieden 'open dek duiken' aan. De boot verblijft er een aantal

dagen en je kan gaan duiken met deze reusachtige dieren wanneer het jou uitkomt. Cenderawasih Bay wordt ook beschouwd als een gebied binnen de Raja Ampat archipel, maar verdient zijn eigen plaatsje in onze lijst van verbazingwekkende natuurgebieden.

SAMENVATTING

De fauna en flora van Indonesië behoort tot de meest gevarieerde in de wereld. In theorie kan je het hele jaar door naar Indonesië reizen, maar van januari tot april heb je veel meer kans op hevige regenbuien. Zoals hierboven beschreven hangt de beste reistijd af van het gebied dat je wil bezoeken. Indonesië ligt inderdaad in een risicogebied. Er zijn vulkaanuitbarstingen en er kunnen sterke stromingen staan. Maar voor ons is er nog zo veel meer te ontdekken op deze geweldige eilandengroep. En trouwens... volgend jaar gaan we naar de Filipijnen.

INFO

FAVORIETE DIJKSTEEKEN

Kwatisore, Boomerang atol

FAVORIETE ONDERWATERLEVEN

Walvishaai

BEZIENSWAARDIGHEDEN

Lokale bevolking

FAVORIETE DIERTJE BOVEN WATER

Paradijsvogel

BESTE REISPERIODE

November tot januari

Merapi Tour & Travel

Dé Indonesië duik- en reisspecialist, van Pulau Weh tot Triton Bay

Waar je ook wilt duiken, op bekende spots als Bali, de Gili's, Komodo of Manado tot aan de remote bestemmingen Wakatobi, Ambon en de Banda eilanden, Raja Ampat, Triton Bay, Kalimantan of Alor, wij geven deskundig advies, garanties van SGR, Calamiteitenfonds en ANVR voor een onbezorgde duikvakantie. Individueel of in groepsverband met of zonder landprogramma en excursies... Van luxe tot budget. Plezier gegarandeerd. Zelfde of betere prijs als online **met service van deur tot deur**.

Check onze nieuwe bouwsteen 9 dagen island hoppen en duiken of snorkelen Raja Ampat Safari

€ 1.290, inclusief 18 duiken of € 950 exclusief duiken. Exclusief vluchten Amsterdam-Sorong ca. € 1.000

Merapi Tour & Travel, Prinses Irenestraat 58, 6611 BK OVERASSELT
www.merapi.nl info@merapi.nl Tel.: 08-88 111 999

